СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 158. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 10 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 158. Jersey City, N. J., Thursday, July 10, 1930. THREE CENTS.

БОРОТЬБА ЗА ДОГОВІР У СЕНАТІ

ВАШИНГТОН. — Як лише покінчено в сенаті вступні формальности коло отворення надзвичайної сесії сенату, скликаної для розгляненя договору про морські зоруження, сейчас почалася боротьба за потвердження договору.

Почав боротьбу самий президент Гувер, виступаючи в своїм письмі до сенату гострими словами проти американських мілітаристів, закидаючи їм, що вони вважають цїллю держави робити зоруження без обмежень. Немовби у відповідь на цю заяву сенатор Меккелар подав зараз внесення, щоб уряд предложив сенатови до переглянення всі тайні документи, які відносяться до лондонської конференції.

Відтак сенатор Свонсон, демократ з Вірджінії, виголосив довжезну промову, в котрій закликав сенаторів до потвердження договору. Як він скінчив, прихильники резолюції Меккелара домагалися, щоби перед порішенням самої справи вирішити вперед резолюцію сенатора Меккелара. При тому показалося, що богато сенаторів з табору прихильників договору, а між ними й сенатор Бора, голова комітету для заграничних справ, домагаються предложення документів. Члени комітету заграничних справ уже домагалися видачі документів, але уряд їм не дав. Тому вони тепер піддержують внесення Меккелара, не пересуджуючи тим ще свого становища в самій справі договору.

Після сподівань голосовання над внеском Меккелара мало би бути в четвер.

НАДУЖИТТЯ ПРОТИ РОБІТНИКІВ ПО ШПИТАЛЯХ.

НЮ ЙОРК. — У Сити Клоб відбулися збори начальників і працівників міських шпиталів. На нарадах піднесено довгий ряд зловжитків по шпиталях, головно звернених проти робітників. Говорили люде, добре обізнані зі шпиталями, в декотрих случаях самі начальники шпиталів, що робітників, яких привозять до шпиталів тяжко ранених, трактується дуже недбало, не дається їм належитої шпитальної ні лікарської опіки, а часто передержується їх просто тільки тимчасово, поки їх не перенесуть десь до дешевшого шпиталя, звичайно удержуваного якимсь асекураційним підприємством.

На загал ці асекураційні підприємства показались одними з головних виновників. Їм ходить про ощадження виплат з каси підприємств, і тому вони дивляться не за тим, щоб ушкоджений мав відповідну лікарську опіку, але щоби йому як найменше заплатити.

На зборах постановлено зложити комітет, який має боротися проти цих надужить.

НАРАДИ В СПРАВІ МАЙНЕРСЬКИХ КОНТРАКТІВ.

НЮ ЙОРК. — На зборах представників робітників та властителів майн, що відбуваються тут у Вугольному Інституті, розглядано поодинокі постанови контракту, який мав би бути заключений між цими сторонами по упливі реченця важности теперішнього контракту, що кінчиться 1. вересня.

Довжезна дискусія велася за так звану контрактову систему. Полягає вона на тому, що підприємство відпускає добування вугля на більшім просторі одному контракторови, а цей доперва наймає до роботи майнерів, так що майнерам платить не підприємство, а цей контрактовий майнер. Представники майнерів говорили, що ця система вже перестаріла, що вона шкідлива для майнерів, що вона фаворитує неслушно контракторів, дає їм силу й нагоду визискувати майнерів, котрих неодин контрактор має під собою і по трийцять і по сорок. Цю систему винують за неодну ворожнечу між майнерами, ба навіть за відомі вбийства в Питстоні.

Робітники домагаються знесення цеї системи. Домагаються права старшинства, себто щоби новиків не фаворитовано проти старих та досвідчених майнерів.

ВЕЛИКА АМЕРИКАНСЬКА ЗАПОМОГОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОТИ НЕТЕРПИМОСТИ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На річній конвенції відомої американської допомогової організації „Елкс" виступили визначні провідники цеї організації проти поширюючося тепер в Америці нетерпимости. Америка — говорив один — повертає демократичні встанови на те, щоби себе поневолювати. Вона вписує в свої закони й конституції всякі нетерпимости до ріжних людей і груп. Тимчасом світови не треба нових диктаторів ні нових королів; він може позбутися навіть тих, що ще є. Йому не треба великих капіталістів ні капітанів промислу. Йому треба ніжного серця та людяного відношеня до людини. До такої демократизації громадянства можуть причинитися передовсім запомогові організації.

ПОТРЕБА ЛІТНИХ ТАБОРІВ ДЛЯ ДІТВОРИ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Апеляційний суд нюйорського бор для бідних дітей міста Ню Йорку, удержуваний організацією „Волунтірз оф Америка".

Голова організації в своїй промові заявив, що американська дітвора потребує таких таборів для поправлення свого здоровля. Цих дітей, які потребують таких таборів, є в Америці три мільони.

БУДУТЬ ВИКОНУВАТИ КАРУ СМЕРТИ НА ВЯЗНИЧНИХ БУНТІВНИКАХ.

АЛБАНІ (Ню Йорк). — Апеляційний суд нюйорського стейту відкинув апеляцію від вироку смерти, виданого нижчим судом за бунт в оборнській вязниці проти Клода Удвіна, Джерсі Томаса й Вилієма Форса.

Зате суд признав для двох вязників, Барбета й Жаковича, нову розправу на тій основі, що їх самопризнання були вимушені поліцією муками („терд дігрі").

Як губернатор стейту не помилує трох засуджених, вони згинуть на електричнім кріслі в тижні, що починається 25. серпня.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ.

Підчас сильної бурі з громами й градом, що навістила околицю Денбері, Конетикат, в неділю вечером, грім ударив в дерево, під котрим сиділо тоді кількоро дітей, що заховалися туди перед дощем. Грім убив 9-літнього Юджіна Дейвиса. Иншим дітям не сталося нічого.

ТОВАРИСТВО ДЛЯ ВОСКРЕСЕННЯ МЕРТВИХ.

Так можна назвати товариство „малороссов і белороссов", що зібралось перед кількома днями в Празі. Предсідателем цих зборів був галицький москвофіл Ю. Яворський. Товариство поставило собі за мету пропаганду „єдинства руской культури і єдинства трох галузей руського народу: малоруського, білоруського й великоруського". Представники перших двох галузей „единого русского" народу вважають за потрібне зеднати свої зусилля для активного спротиву проти плянів розчленування русского народу. Відчитами й видавництвами задумують вони знищити за кордоном легенду про розділення „единого русского" народу на два табори: гнобителів (великороссів) і угнетених (малороссів і білороссів). Крім того вестиме товариство боротьбу з сепаратизмом.

ПРИКРА СИТУАЦІЯ.

Відомий польський співак Ігнатій Дигас дістав „золотий старшинський хрест" з нагоди 25-ліття служби... на сцені. Тимчасом Дигас належить до соціялістичної партії і тепер не знає, чи може приняти таке мілітаристично-буржуйське відзначення, ще й з рук урядової партії.

ХОТИН ЗГОРІВ.

Недавно вибух величезний вогонь у бесарабськім містечку Хотин. Булоб згоріло ціле місто, якби не наспіла черновецька вогнева сторожа. А так згоріло 30 будинків. Шкода виносить великі міліони, а деякі люде остали жебраками, бо будинки не були асекуровані.

ПЕРЧЕПТОР, ЩО СПРОНЕВІРИВ 5 МІЛІОНІВ.

Перчептор із Сату-Маре (Румунія), Дезидерій Кольб, який немилосердно стягав податки з околичних сіл, арештований. Докладна контроля виказала, що Дезидерій Кольб приєвоїв собі з інкасованих грошей 4 міліони 600 тисяч левів, купив собі автомобіль, землю й кілька хат у Мадярщині, куди задумав перенестися, якби йому попала була під руки більша сума грошей. Не дурно то в державних касах грошей нема.

СЕНЗАЦІЙНІ ВІДКРИТТЯ В БЕСАРАБІЇ.

„Наша Реч" доносить: В шістьох повітах Бесарабії викрила сигуранца комуністичні організації, що стояли в тісному звязку з совітським урядом. Дотепер викрито в Бесарабії 16 шпигунських центрів. Сигуранца арештувала 100 осіб. Ствердилося, що совітські агенти були поінформовані про все, що робили цивільні і військові власти. Погранична сторожа коло місцевости Кея заарештувала совітського курієра сейчас, як він переплив Дністер.

ТЯЖКЕ ПОЛОЖЕННЯ В КИЇВЩИНІ.

Влада Радянської України видала ріжні розпорядки для скріплення засобів безпеки та здавлення заворушень у звязку з колективізацією. Населення нападає на рільні колективи, в богатьох місцевостях домагається від влади, щоби звернула йому сконфіскуване підчас переводження колективізації майно. Дуже напружене положення витворилося на Київщині, де селяни загрозили, що все жниво на власних ґрунтах, які перейшли для рільних комун, понищать, а не позволять, щоби влада вихіснувала його. Останніми часами спалили на Україні 4 рільні комуни, причому згинув увесь інвентар і запаси збіжа. Шеф ДПУ Балицький просив центральну владу в Москві виасигнувати додаткові кредити для збільшення спеціяльних відділів ДПУ на Україні.

ВТІКАЧІ З КАВКАЗУ.

У Персію втікає масово населення Кавказу. Стамбульський часопис „Одлу Юрт" повідомляє, що загалом у Персію втекло вже 7,000 людей; є між ними селяне та представники інших кругів вірменського, азербейджанського та грузинського населення. Покинули також свої оселі переслідувані большевиками німецькі кольоністи з Кавказу і секта „молоканів". Перська влада інтернує втікачів у спеціяльних таборах. Персія видала большевикам кількох азербейджанських повстанців, а ДПУ їх зараз розстріляло. Серед утікачів лютує голод і ріжні недуги. Національний комітет Азербейджану просив Лігу Націй, щоби заопікувалася кавказькими втікачами.

ПОЛЬЩА ПРОГРАЛА В БОКСЕРСЬКІМ МЕЧІ.

У Будапешті відбуваються боксерські змагання за мистецтво Европи. Взяло в них участь около 70 боксерів із 12 країн. Другий день був для Польщі дуже некорисний, бо потерпіла вона самі невдачі. У легкій вазі Севериняк (Польща) боровся з Гельдом (Німеччина). Побідником вийшов Німець. У середній вазі боротьба між Вечорком (Польща) і Сіґетом (Мадярщина) закінчилася рішаючою побідою Мадяра.

ОГРАБИВ БАНК.

У Будапешті якийсь молодий чоловік під загрозою револьвера замкнув у шафі двох урядовців Мадярського Ескомптового Банку та забрав 160 тисяч пенгів. Гроші ті були приготовані на платню урядовцям за червень. Опісля злодій вискочив крізь отворене вікно. На поліції зголосився шофер і сказав, що він відвіз якогось юнака, що вибіг із банку та казав везти себе насамперед на західний, опісля на східний двірець. Шофер описав докладно, як той злодій виглядав.

ЗАЗДРІСТЬ.

У Відни жив 70-літний робітник Айхінгер з 58-літньою жінкою, котра дала йому 14 дітей. Оноді Айхінгер підрізав собі горло і вмер. Зробив се з заздрости, бо підозрівав, що його стара жінка має коханка.

ШКОЛА ШАШКЕВИЧА У ЛЬВОВІ.

Остаточно міська управа Львова побудувала новий будинок для української 7-клясової народньої школи ім. Маркіяна Шашкевича у Львові. Старий будинок школи, який уже валився, був при Стрілецькій площі, в середмісті, а новий находиться при Городецькій вулиці, недалеко св. Юрія. Се одинока українська школа, яку влада міста Львова удержує для 45,000 львівських Українців. Всі инші є приватні українські школи і вдержує їх Рідна Школа.

ОТО РАЗ ШКОЛИ!

Чим дальше в ліс, тим більше дров, каже народна приповідка. А деякі родичі думають, що нема в світі понад букарештенські високі школи. Але одні родичі з Чернівців тепер дуже розчарувалися, бо їх дочка, студентка медицини А. К., осілася в — розпуснім домі. Взагалі отримала букарештенська поліція багато доносів про зникнення дівчат з дому родичів. Поліція перевірила букарештенські розпусні доми, де знайдено багато малолітних. Потрібні документи виробляв їм один урядник поліції.

НОВА МІСЬКА РАДА У ЛЬВОВІ.

Національний склад новоствореної міської ради являється кпинами над українським населенням Львова. На 130 членів ради є лише 8 Українців (В. Децикевич, Й. Фольмесь, А. Говикович, А. Кусик, о. Д. Лопатинський, Стефанович, А. Темницький, М. Заячківський).

ЗАСУДЖУЮТЬ ЗА ЕКОНОМІЧНУ ШПІОНАЖУ.

Совітський суд у Москві засудив трох урядовців англійсько-американської концесії в копальнях золота над Леною, на Сибірі, на кару по шість років тюрми, за економічну шпіонажу і протиреволюційну діяльність.

СУЧАВСЬКОГО РАБІНА ВИДАЛИЛИ З РУМУНІЇ.

Комісія, що провірювала чужинців, не дала дозволу сучавському рабінови перебувати дальше на румунській території. Рабін Мешулим Рат є польським горожанином.

ОДРУЖИВСЯ З ПОМЕРШОЮ.

В Будапешті зайшов цікавий випадок. Мадяр Франц Магар, вдовець, оженився з жінкою, якої метрика виказувала 39 літ. Але по шлюбі спостеріг, що його жінка є багато старша як перед шлюбом і инші речі видалися йому зовсім инакше, як він собі уявляв. Не думаючи довго, подав о розвід. На розправі виявилося, що пані має в дійсности 51 літ і тільки при помочі косметиків видається молодшою. А метрика, яку подала до шлюбу, була власністю її помершої сестри, 12 літ молодшої від неї. І тепер суд станув перед питанням, не передбаченим віяким параграфом кодексу. Після права цей вдовець подружився з помершою, але не міг знею розвестися, бо вона померла перед шлюбом. Але з живучою не може також розводитися, бо властиво з нею не подружився. І суд не дав ніякого присуду. Над цею справою радять правники й судді, а жонатий з помершою не хоче жити з живою.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ЗАКЛИКАЄ ДО ЗАМИРЕННЯ В ІНДІЇ

ТА НІЧОГО НЕ ОБІЦЮЄ ПОЗИТИВНОГО ДЛЯ ІНДУСІВ У СВОЇЙ ДОВШІЙ ПРОМОВІ, ПЕРЕДАНІЙ ПО РАДІО В ІНДІЮ ТА ПО ВСЬОМУ СВІТОВИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Підчас церемонії відкриття нового індійського будинку в Лондоні, в якому буде міститися високий комісар для Індії з його штабом, король Анґлії виголосив довшу промову, як імператор Великобританії. Він у своїй промові зазначив, що дуже уважно слідкує за подіями, які тепер відбуваються в Індії й уважає їх за найкритичніші в історії Індії. Та він сподівається, що скоро прийде там до заспокоєння й Індія буде далі жити в складі британської імперії як сестра инших націй.

Крім того він висловив надію, що Індії забезпечене місце серед великих націй світу. Звертає увагу на себе те, що в цій промові короля нема такої позитивної заяви, яка, наприклад, була ним зроблена в 1921 році в Белфасті, коли зприводу подій в Ірляндії він говорив про „прощення та забуття" минулого, що тоді вважалося доброю ознакою до полагодження анґлійсько-ірляндських взаємовідносин.

Відкриття нового будинку було переведене з великою урочистістю в присутности багатьох вищих цивільних та військових достойників Великої Британії та ріжних індуських князів і княгинь, які перебували в той час у Лондоні. Промову короля було передано по радіо по всій Індії та по всьому світови.

ТЯЖКО З РАТИФІКАЦІЄЮ ЛОНДОНСЬКОЇ УМОВИ.

ТОКІО (Японія). — Японський премієр-міністер Такараба має знову багато роботи для підготовки ґрунту по ратифікації лондонської морської умови. Верховний таємний державний комітет дав до зрозуміння урядови, що він погодиться на ратифікацію цеї умови лише тоді, коли новий воєнно-морський плян оборони Японії буде відповідати тій умові.

Цей плян виробила спеціяльна морська комісія, а в основу його покладено проєкт, який виробив адмірал Като, противник лондонської угоди, котрий раніше був начальником морського штабу. Тепер премієр Катараба мусить скликати велику воєнно-морську нараду з адміралів, які в більшости, хіба крім одного адмірала Того, ставляться неґативно до лондонської умови.

ПЕРЕПАЧКОВУЮТЬ ФРАНЦУСЬКЕ ВИНО В АМЕРИКУ.

ПАРИЖ (Франція). — Американське посольство в Парижі звернулося до француського міністерства справ закордонних з просьбою повідомити його, в якій скількости привозиться вино з Франції на два маленькі француські острови, Сен Пер та Мікельон, які є найближчими француськими островами до Америки. Міністерство відповіло, що воно не має в цій справі відомостей, бо такої статистики не ведеться. Два нові запитання посольства в цій справі залишилися без жадної відповіди.

Знаючі люде кажуть, що ці два острови служать доброю підставою для перепачковання в Америку француського вина. Франція дивиться на це крізь пальці тому, що самі Американці завжди стараються нелеґально перепачкувати американські папіроси до Франції, які там можна набути в значному числі. Тай властиво то діло Америки, зі своєю великою прогибіційною фльотою, охороняти себе від привозу до неї француських вин, які можна привозити також і з Ґренляндії або з Канади.

ОРХЕСТРУ ЧУТИ НА 25 МИЛЬ В ОКОЛИЦІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Дослідча лябораторія компанії Сіменс уставила на даху свого дому такий великий і сильний радіовий голосно-говоритель, який передає гру малої орхестри так, що її чути на 25 миль в околиці. Тепер ця лябораторія плянує вставити ще більший голосно-говоритель на повітровому бальоні, щоб з височини 3,000 стіп передавати музику всьому населенню міста.

БУРЖУАЗНИЙ СУД БОРОНИТЬ ПРАВА ТРОЦЬКОГО.

ДРЕЗДЕН (Німеччина). — Суд відкинув скаргу місцевої видавничої компанії Райснера проти Троцького за те, що він відмовився переслати компанії свої манускрипти двох книжок, які він продав видавництву для видання. Адвокати Троцького боронили його права тим, що компанія в останню хвилину перед підписанням контракту з Троцьким зробила умову на видання книжки Керенського й не повідомила про це Троцького.

Керенський, як відомо, коли був премієром російського революційного правительства, арештував був Троцького, а в своїй книжці пише багато неприємностей для Троцького.

ГАБСБУРҐИ НЕ МАЮТЬ НАДІЙ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Останніми часами в Угорщині зростає опозиція проти повороту на королівський престол Отта, сина бувшого імператора Австро-Угорщини, Карла. Деякі прихильники Отта плянували відограти з поворотом його таку саме історію, яку зробив румунський Кароль зі свого повороту до Букарешту.

Але тепер їм доведеться залишити свої наміри, бо проти повороту Габсбурґів буде селянство, а також багато так званих „свобідних виборців", які боролися проти покійного імператора Карла, коли він хотів силою привернути собі угорський престол. Крім того держави малої антанти, а особливо Чехословаччина та Румунія, грозять Угорщині війною, якщо хтось з Габсбурґів знайдеться на її королівському престолі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„РОСІЯ ЯК ДІМ БОЖЕВІЛЬНИХ"

У великім німецькім деннику „Берлінер Тагеблят" поміщує один німецький інжинір свої спостереження про большевицьку господарку. Стаття присвячена спеціяльно „пятилітці", сьому найновішому коникови, на якому большевики так люблять гарцювати по світу.

Стаття німецького інжиніра спирається на большевицькі дані. Вона навіть писана з певною симпатією до большевицьких змагань. Він навіть признає певні досяги на полі промислу, приміром щодо добування руди, угля, нафти та будови електричних фабрик. Однак рівночасно він підчеркує, що промисл росте коштом виробу средств безпосередного споживання. Наслідком цього населення не має тепер досить одіння, ні поживи, ні инших безпосередніх средств життя.

Большевики з того собі нічого не роблять. Вони кажуть: „Прусія голодувала 100 літ, щоби стати великою. Росія відстала на сто літ. Отже Росія мусить поголодувати, щоби стати великою". Щоби зробити її великою, большевики не щадять народа. Вони стараються добути з нього як найбільше приходу. Вони стараються продавати поза границю як найбільше товару, щоби дістати за нього як найбільше гроша. Через те вони продають всі річи безпосередного вжитку поза границі, лишаючи своє населення голе, босе, голодне, без даху над головою. З того обдертого й голодного населення большевики витягають послідні життеві соки всіми можливими способами. „Пятилітка перемінила Росію просто в дім божевільних", у якому мучать населення фізично і морально.

Та не треба думати, каже німецький інжинір, що російський робітник відчуває свою біду. Він мігби відчути її, якби він памятав кращі часи. Сього нема, бо більшість робучої сили Росії се молоді люди, які виросли підчас революції, які через те вважають, що то зовсім природно жити цілою родиною в одній комнаті, не доїдати, не мати в що одітися. Він мігби відчути біду, якби він знав про життя робітників у других краях світа. Та сього він не знає. Большевицька школа й газета вже подбали за те, щоби він нічого про світ не знав. Він мігби відчути свою біду, якби він бачив довкола себе людий, котрим живеться краще. Тих людий нема. Є комісарі, але ті вміють пристроїтися так, що робітник їх кращого життя не бачить. Через те російський робітник не має зависти. Він знає, що біда, але що біда се природне явище й пролетарського „раю" і капіталістичного „пекла". І так тягне біду з дня на день. Він став рабом держави. Для неї він приносить себе цілого.

Не каже німецький інжинір, чи довго так люди можуть тягнути. І чи не можливий який проблиск самостійної думки в тих робітників.

Інж. Сціборський.

ДОКУМЕНТ ФАЛЬШУ.

II.

Інша справа з тим невідповідальним збіговиськом, яке іменує себе „Урядом УНР"! Договір 1920 року з Польщею втратив свою правну силу й значіння вже з тої причини, що на Рижському Трактаті Польща зрадливо зламала свої зобовязання супроти УНР. Отже тим, хто відважувався брати на себе обовязок продовжувати на еміграції традицію визвольної боротьби та продовження Уряду, лишалося лише правно зафіксувати факт розвязання українсько-польського договору, відкинути його в безвість, як найтяжчий і найтемніший спогад нашої історії, забути його — й почати акцію національного визволення на світлих основах акту Соборности Земель. Лише тодіб можна було виправдати довгорічне існування на еміграції політичного центру, в якости й з прерогативами державного, обовязком якого було зберегти визвольну традицію й визначати на її основі дальші розвоєві напрямки боротьби.

Могло бути лише два виходи з положення. Або визнати вияв волі народньої про Соборність Українських Земель, висловлений через законний представницький орган — як незмінний закон, як єдину засаду, на якій мислимо будувати дальшу акцію визволення, або визнати цю ухвалу народа як акт незаконний, неіснуючий і тоді тратить змисл і сенс ціла складна юридична будова, на основі якої група А. Левицького доводить своє право бути „урядом". — Бож справді, не можеж бути носієм і виразником волі народньої група, яка злочинно зламала найбільший народний заповіт! Теза декларації, ігноруючи акт соборности, звляється зрадою не лише інтересам держави, але й постанові законної влади про злучення земель в єдину соборну цілість. І цим самим, група А. Левицького втрачає свої повновласти на звання „уряду", хоч би їх вона й справді мала.

Так говорить юридична льогіка, так зрештою імперативно змушує думати, відчувати українське серце, кохаюче свою Батьківщину й свою Націю. І коли договір 1920 року є тяжкою помилкою, випливаючою з трагічних тодішних обставин, то сучасна позиція групи А. Левицького, яка базується на визнанні цього договору (про це доводить декларація) та повязана в своїй основі з інтересами історичного ворога-Польщі — є злосним, карним і кримінальним рецидивом, зверненим проти інтересів Української Держави, за що в умовах тої „твердої влади", за якою тужить „уряд УНР", належиться тюрма, або може і ще щось більше.

А коли так, коли польонофіли вирішили непохитно стояти на основі засадничого заперечення Соборности, то треба мати мужність виразно сказати своє „кредо" й уміти захистити його! Навіщо це жонґлювання фальшивими словами? Требаж мати мужність сказати про своє „б" — коли вже вистарчило в них сили висловити своє зрадливе „а". Вони мають заявити прилюдно, що відкидають величезне придбання нашої недавної історії, що Українську Державу вважають побудованою на інших засадах, в інших межах і на інших територіяльних взаєминах з її ворогами.

Тоді загал український знатиме, що має до діла лише з одною з численних українських груп, яка має свою „специфічну" концепцію визволення, яка не посідає відповідних духових і волевих ресурсів для того, щоби вести мужно боротьбу в сучасних страшних обставинах, яка може плисти лише за водою й яка не має в собі, для себе і для інших цілостного, користного для соборного українського народу, рішення визвольної проблеми. В політичному життю бувають ріжні течії. Але треба чесно говорити про них тим, що творять ці течії.

Але як осмілюються вони всю кволість своєї волі, всю нікчемність своєї духової потенції, цілу вбогість своєї кастрозаної думки, ціле жебрацтво, рабство й льокайство своїх натур, всю непривлядну наготу свого єства — як вони відважуються прикривати найяснішими символами те, що заховане під серцем кождого Українця як щось святе, недосяжне, принціпове й чисте, це — **Уряд і Держава?!**

Невжеж вони не встані відчути, що цим своїм фальшом з положення просто безвідповідальної й помиляючоїся групи вони обертаються в державних злочинців, підкупних зрадників, безпрінципних шулеґів, нахабність яких базується в наівному переконанні, що отцей обріхуваний через них „народ" на еміграції, терплячий нужду на фабриках, шахтах і копальнях, який часто-густо не встані критично оглянутися навколо себе, не зуміє, не спроможеться знайти кінця правди й початку страшної брехні? Невжеж моральність їх в умовах „вільного чи невільного найму" остільки занепала, що вже не відчувають вони, яка недостойна праця їх плямує і понижує ту саму формулу, захист якої вони на себе беруть — УНР?... Вони скаржаться на те, що большевики в час процесу СВУ старалися дискредитувати „уряд". Справді це так! Алеж чи не вірніше булоб визнати, що саме власний зміст їх „визвольної політики" найбільше причиняється до цієї дискредитації й то не лише „Уряду", але й цілої визвольної акції, яку перед масами большевики демонструють, як гру польського імперіялізму, в лабетах якого вони є жалюгідними, безвладними маріонетками... І чи не є це той рідкий випадок, коли большевики мають рацію?

Цей основний зміст декларації є вичерпуючим цілу справу й образ групи А. Левицького. Дальше не цікаво. Все силкування запевнити суспільність в тім, що „Уряд не припиняє боротьби, досягає здобутків, не схиляє голови, готує кадри великої української армії" — так нагадує натуру циркового атлета середньої софти задемонструвати перед дешевою публикою свою силу і вміння, на що дивитися часом і неприємно, і боляче, і нудно.

Деж та боротьба, де її здобутки, де ті кадри?! Де є хоч єдиний справжньо користний наслідок 10-річної праці групи А. Левицького в якости „уряду"? Чи може той, що вже насьогодня справа українського визволення в міжнародньому світі трактується як „внутрішня" справа Польщі, для якої Україна є „молодшою сестрою"? Чи може дитячо-наівні демонстрації „організованого народу" у вигляді паперових організацій на еміґрації?

Військо й кадри?... Де вони й що роблять? Де та праця, яка малаб вестися з нашим військовим елементом хоч би на еміґрації, щоб приготовити його до великих грядущих завдань, так як це роблять инші — наприклад Москалі? Пара ґенералів „на хлібах" (на всякий випадок) такаж пара мертвих паперових „військових союзів" та з півсотні старшин, відданих на службу до польської армії?... І над цим всім купа оперетковоих титулів... Ось і все...

Як безнадійною мусить бути духова й розумова заскорузлість людей, які вже не в стані встановити для себе межі трагічного й комічного!...

Небагато придбань! А шкоди? Зясовання її виходить наразі за межі цієї статті...

Ось думки, які насуває згадана декларація. Маємо сміливість висловити їх чесно, ясно й отверто. Най вибачений буде нам сарказм... Це сміх крізь сльози... Це стан, коли усмішка уст жагучим болем відбивається в розумі й душі... Знаємо, що у відповідь знова почнеться зі всіх „урядових" кутів гадюче сичання про „службу національ тів чиїмось інтересам". Безсилі наклепи, кинені в сліпий загал! Того не боїмося... Бо твердо знаємо: ті, що мають вуха й очи, щоби слухати й бачити — відчують правду та її справжнє жерело.

Париж, Франція.

— Коли чоловік у подружжі має останне слово?
— Коли скаже до жінки: „Та дай вже мені вкінці спокій, не плач і купи собі цю сукню!"

—o—

Пані (до купця): Я хотіла би довідатися, чим ви кормили тую гуску, що вчора купила у вас моя наймичка. То була така дуже струнка гуска, я також хотіла би бути така струнка.

Ярослав Гашек.

Мій приятель Владика.

Мій приятель Владика був гарний парубок, одначе з чотирма недостачами. По-перше, брехахв так страшно, що й сам тому вірив; по-друге, докладно оповідав своїй господині про Америку; по-третє, співав усе американську, маринську й ірляндську пісню. І вкінці по-четверте, вважав себе найліпшим боксером в Европі. На моє велике огірчення починав бійки з окружаючими, аби пригадати своє мистецтво в практиці. Та що ми дуже часто бували в товаристві, яке не придержувалося правил боксу, то нераз нас непишно виводили на вулицю.

Крім того Владика мав незрівнаний талант розсердити в пиварні навіть найспокійніших гостей.

Раз ми прийшли в пиварню та сіли напроти стола, біля якого кількох постарших людей спокійно грали в карти.

Той день був памятний тим, що Владика дав мені слово чести, що не буде більше брехати. Я бачив, що йому воно приходилося дуже тяжко. Він хмарився та мовчки курив.

Потім він прикликав до себе вейтера та тихо спитався його: Хто це такий, отой в окулярах, що саме згорнув виграну?

— Це вчитель чеської мови.
— Спасибі вам.

Владика кашельнув а потім несподівано заговорив голосно, аби було чути при протилежнім столі. При цьому він вимахував руками, цілком, начеб оповідав щось дуже важного.

— Це нерозумно. Скільки разів я вам говорив, що треба ставити дату! Скільки разів я вам говорив, що ви маєте писати ваші вправи без помилок! А ви нічого не слухаєте. Це страшно, ви не маєте про те ніякого поняття. Ну, сідайте, я вам поставлю злу ноту.

Ті, що сиділи напроти, збентежилися.

Владика говорив ще голосніше:

— Я вам пишу злу ноту. Гляньте на нього, і це чеський ученик! Такий ученик приносить ганьбу для всіх своїм незнанням. Гляньте лише на нього! Де клясовий денник? Дайте, я його запишу. Стидайтеся, ви вже в таких літах, коли це повинно би вразити вас. Гляньте на нього! Вчитель чеської мови завдає йому питання, а він навіть не знає, як до нього забратися! Він навіть не червоніє. А нумо покажіть мені його записник. Це ви зробили за пів години? Хто міг би подумати, що це забрало стільки часу? Нещасний, гляньте лише на вашу роботу...

Владика затих. Добродій в окулярах уже більше не грав у карти та грізно глядів на Владику. Вкінці він устав, підійшов до нього та сказав:

— Це безсоромність, голубчику!

Владика відповів:

— Перепрошую, я не знав, що припадково найшовся серед різників. Мій товариш говорив мені: „Не заходи туди, там грають у карти згінники, що торгують худобою, і вони зараз накинуться на тебе, хоч ти їх і не чіпав"...

Після тих слів добродій в окулярах вернувся на своє місце, пробурмотівши щось про божевільних...

Америка! Величезну помилку зробив, на мою думку, Колюмб, що відкрив для Владики Новий Світ. Америка відгравала в житті мого товариша дуже велику ролю.

Правда, він був усього лише в Ню Йорку, біля Ніягари та на фармі свого дядька. Та коли траплялися слухачі, то він говорив, що продавав горівку серед Індіян у Національнім Парку, був у Каліфорнії, бачив ріку Місісіпі та свої оповідання супровожав такими подробицями, що незнакомі лише чудувалися, як це Владика щасливо видістався з усіх пригод.

Коли я слухав його оповідань, я сумнівався, чи справді він був в Америці, та він мені це раз доказав підчас прогульки по Празі. Ми йшли по Скоржепці. Владика пристанув біля крамниці Чадила перед виставкою.

— Морська риба — сказав огидливо Владика. — Колиб Чадил за своє життя продав стільки риби, скільки я її зїв за ті два роки, він став би міліонером... Не віриш?

Я здвигнув плечима.

— Морська риба, приятелю, в Ню Йорку казочно дешева. Навіть прислуга годиться їсти морську рибу лише один раз на тиждень, на снідалок — лонч. Там і краби дуже дешеві, не дорожче як три ґрейцарі. Арештантів карають так, що їм дають тричі в тиждень салату з риби на вечерю.

— Ти сидів там у тюрмі?

— Ну, самособою, в Ню Йорку. Мене забрали полісмени в китайській дільниці за куріння опію. А в Ню Йорку за все карають. Там навіть, коли хто намагається відібрати собі життя, карають його пятилітньою тюрмою. Інакше кінчало би самогубством до трьохсот людей на день. Ось, наприклад, який припадок приключився на Бруклинськім мості. Той міст, між іншим, високий двіста метрів, а довгий девять кільометрів. Із того моста раз кинувся в воду якийсь Ірляндець. Очевидці заразилися манією самовбивства та давай скакати один за одним із моста. Счинилася така сутолока біля поруч, що полісмени ледви вратували дванацять людей. Інші кинулися з моста або згинули в сутолоці. Дванацятьох, уратованих від самогубства, обвинуватили в спробі скінчити життя самогубством, суд засудив їх на шість, вісім, девять і дванацятьмісячний арешт. Колиб вони були втекли через ріку до Джерзи Сити, то були би вратувалися перед тюрмою.

— Що це за Джерзи Сити?

— Знаєш, кожен американський стейт має свої власні закони. В Ню Йорку самовбивство карається, а в Джерзи Сити ні. В Джерзи Сити ти можеш безкарно стрілятися, топитися; в Джерзи Сити тебе ніхто не витягне з води, не вийме з петлі. „В нас самогубство дозволене, будь ласка вішайтеся!" В Ню Йорку тебе ратують, одначе зате сидиш у тюрмі, Ню Йорк — це взагалі дивне місто. Кожда третя людина, яку стрінеш, — міліонер, кожда десята — міліярдер. В Америці є один міліярдер такий богатий, що коли оцінювали його маєток, то специялісти сказали йому, що воно варта стільки-то, одначе що можлива помилка на кілька міліярдів. Довкола Ню Йорку є двацять шість сіл, що мають більше ніж два міліони населення.

Того було мені вже занадто.

— Владико, — сказав я — знаєш, що: Я зараз загляну в енциклопедію...

Відтоді Владика став здержуватися, коли розповідав у моїй присутности про Америку, наприклад про те, що там є бари, в яких купуєш за пять центів кухлик пива, а маєш право наїстися на цілий день із буфету даром.

— А що ти їв там, Владико?

— Печені устриці — поважно відповів Владика.

Мій приятель Владика раз утратив 1760 корон.

Утрата стільки грошей була дуже загадочна та вельми складна. З тією подією звязані його взаємини з дядьком-опікуном, із тіткою, кузинкою, панею Мікою та паном Міком.

Ця втрата не сталася відразу, вона проходила цілий місяць — насамперед він загубив шістьдесять золотих, потім пятьдесять, двацять пять, трицять і т. д.

Коли я переселився до Владики, то думав, що він ходить обідати до свого опікуна. Якжеж я счудувався, коли Владика сказав, що я мусітиму заплатити за нього в гостинниці за обід.

— Чомуж ти не ходиш до опікуна?

— Я з ним учора вечером посварився — відповів неясно Владика. — Я сказав йому: мільорд, іще слово — а дам вам поза вуха! Не вспів я того сказати, як уже дістав поза вуха. Зрештою я довго недумав, а вернув йому назад, і в результаті мені, очевидно, прийдеться станути перед головним опікунчим судом. Самособою, я присягнув собі більше до нього ніколи не заходити обідати. Та ти взагалі не бійся, я маю шістьдесять золотих.

Вечером я спитав Владику:

— Маєш гроші?

— Ні. Пан Міка втратив усе.

— Хто це такий пан Міка? Не говори так загадочно.

— Я маю любовні зносини з панею Мікою, вона мені говорить: „Пане Владика, я вас люблю, наче собаку". Ну, а як я здогадуюся, пан Міка попав на слід. Я не можу дістати тих шістьдесять золотих, що вона їх мені обіцяла роздобути. Та це не важне; завтра я рішучо дістану пятьдесять золотих.

Він знову вибрався зі мною обідати, потім пішов роздобути пятьдесять золотих. Вернувся він у поганім настрою.

— Ось і надійся на друзів. Кожен хоче дістати гроші, а віддати не хоче. Я позичив йому якось раз шістьдесять золотих, я їх олержав у нагороду за каліцтво при залізничій катастрофі в Ню Йорку, де мені роздавило пальці на руках.

— Я дивуюся, які то здібні ті американські лікарі, — сказав я глядючи на його руки — найменшого сліду не видати!

— Абож я сказав „на руках"? — здивувався Владика. — Алеж ні, я говорив — на ногах. Гм, завтра я маю зайти у банк і спитатися, чи не одержав я переказу на триста корон із Америки — проценти за мої купони. Коли мені вдасться один бизнес, то я стану багачем. Нині я тих акцій не продав би навіть за двацять тисяч...

— Щож це за бизнес?

— Того я тобі не можу сказати.

На другий день я спитав Владику, чому він не йде до банку, щоби взяти триста корон.

Владика допитливо глянув на мене.

— До якого банку? Ти зсунувся з глуздів? Невжеж я тобі говорив про банк? Яке мені там діло? Це я, напевно, говорив тобі, що мені треба пійти на почту відібрати гроші від брата. Добре, що я пригадав собі! Ті гроші мені й тобі пригодяться. Ну, а покищо зайдімо в гостинницю, ти заплатиш за обід.

Таке повторялося з дня на день. Що дня він мав іти, щоби відібрати пятьдесять, шістьдесять золотих. Він говорив, що на дні валізки в нього лежить перстень, який варта триста корон, а одержав він його від батька, одначе того перстеня він за ніщо в світі не заложить. При цьому він і далі ходив обідати зі мною та брав наборг у сусідній крамниці оселедці, ром, хліб, цукор.

Аж раз якось Владика пішов кудись і не вернувся. Я так привик до його брехні, що і сам став брехати.

За тиждень я стрінув мого приятеля Казіну. Він якось таємничо ніс якийсь клуночок.

— Ти куди, Казіна?

— Додому. В мене тепер живе Владика, він сподіється грошей з дому. Я купив йому одяг... Він жеж точно платить довги.

Я зрадів, що мій приятель Владика живе у Казіни та що не одного мене він пошив у дурні...

(З чеського переклав М. Н.)

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

КУШАЮТЬ І ПОЛЯКИ ПОЛЬСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

Доносять з Варшави, що на приказ „дзядзя" Пілсудського, польського міністра війни та фактичного диктатора Польщі, потягнено до судової відвічальности 30 польських опозиційних послів за те, що на своїм зїзді в Кракові вони домагалися уступлення Мосціцького зі становища президента польської републики.

Між потягненими до відвічальности є й провідник селянської партії Вітос, що вже нераз був польським міністром.

Другі опозиційні посли, числом до півтретя сотки, які теж були на краківськім зїзді, домагаються, аби й їх арештовано.

Коли Українці кажуть, що Польща не є конституційною державою, що вона не гарантує їх особистих і політичних свобод, які повинна гарантувати парляментарна держава, то Поляки все називають ті закиди брехнею. Тепер самі польські посли й бувші польські міністри мають нагоду покоштувати „польської конституції".

ЩЕ ОДНІ ОБОРОНЦІ КУШАЮТЬ БОРОНЕНОГО НИМИ РАЮ.

Рівночасно, як в Польщі польський диктатор Пілсудський розправляється зі своєю опозицією, в Москві московський диктатор розправляється зі своєю опозицією.

Зі справді східною жорстокістю Сталін бє опозицію, домагається від неї покаяння, дістає покаяння, каже, що сього ще мало, дістає ще більше, грубо понижуюче й жорстоко ображаюче покаяння, але й се признає ще замалим, і без розгрішення відсилає покаяних від сповідальниці.

Томський, Риков і Углянов, провідники сеї опозиції, виходять з бою як побиті собаки. Декому з них голосу забрано, коли треба було говорити покаяння. І все те нічого не помогло.

Що думають собі сі комуністичні головачі? Що думають вони про рай для робітників і селян, ними зготований?

ХВАЛИ МЕНЕ, РОТЕ...

Розхвалилися комуністи за свою пресу. Дивіться, кажуть, що то за могучий газетний рух повстав на Україні, 103 газети! Чотири й пів міліона примірників! 328 журналів! Гурра!

Гурра! І все те, мовляв, переважно, ні, таки на цілих 90% українське. Себто писане українською мовою.

Неважне те, що Українці таких газет не читають. Важне те, що вони видаються. Не важний і дух газети. Головне, аби язик був український. Що газета учить по українськи бути рабами Москви, се не важне. Важне, що вона вчить рабства по українськи.

Річ природна, що в таких газет „Свобода" не українська газета. Тут уже мова стає справою неважною, а важним стане те, що „Свобода" не вчить людий бути рабами Москви.

ЧЕРГОВЕ ПРИЗНАННЯ ПОЛЬСЬКИХ АГЕНТІВ ДЛЯ „СВОБОДИ".

Треба занотувати чергове признання для „Свободи" зі сторони українських яничарів, що станули на службу польської контррозвідки. В своїм послідним числі „Тризуб" знову пише, що „Свобода" завше мовчить, коли робиться щось на користь большевикам.

Полемізувати з заявами польської дефензиви зайво. Треба тільки ствердити, що по думці польських наймитів „Свобода" служить большевикам, а на думку московських агентів „Свобода" служить Полякам.

Є Українці, що служать Польщі. Є й такі Українці, що служать Москві. Але й є такі Українці, що служать українському народови. Се не видається можливим тим, що служать Польщі або Москві. В сих наймитів чужих держав є тільки дві можливости: або прихильність їх панам, або прихильність другим панам. У наймитів Польщі все, що проти них, служить Москві. В наймитів Москви, все, що не служить Москві, служить Польщі. Раба по тому й пізнати, що він дивиться на світ тільки очима свого пана.

Того, що служить українському народови, пізнати по тому, що його рівночасно лають польські агенти й московські агенти.

Тому, колиби „Свобода" дякувала агентам, вона подякувалаби за чергове, хоча не навмисне признання „Свободі" польськими агентами. Вона не дякує, а тільки стверджує факт.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕЗЛОМНІСТЬ ХАРАКТЕРУ.

Коли ми поглянемо до історії людства, то знайдемо, що люде, які наче метеори освічують шлях грядущим поколінням, відзначилися правильно. Для приміру возьмем лише тих достойних мужів, що причинились до освободження свого народа з чужого ярма. Італія мала Гарібальдія, Швайцарія Вільгельма Теля, Мадяри Кошута, Німеччина Бісмарка, Україна мала Гонту, Америка Вашингтона.

Отсі достойні мужі безсмертні. Вони ніколи не забудуться, а будуть вічно жити та кликати людей з слабими характерами до чину за свій народ, до боротьби за свободу, за свою державу. Сі світлі мужі зі сталевим, незломним характером, знали, що лише труси, печухи й балгузи лякаються смерти, а люде з самостійним характером не змінять свого шляху, не зрадять своїй ідеї, не піддадуться ворогови; що краще впадуть, а не зрадять.

Людство поважає таких мужів з незломним характером як святих местників свого народа. В їх честь устроюють національні свята, схиляють свої голови перед їх тінями, виголошують промови. На них показують міліонам як на охоту гартувати характери.

І люде справді йдуть слідами тих великих мужів.

Ось в Галичині впала нова жертва: польський суд у Львові засудив на кару смерти українського студента Романа Біду. Він сміло й отверто заявив суддям-катам, що він належить до революційної військової організації і вважав за відповідне нищити польську державу терором, щоб тим робом добути свободу українському народови. Сею заявою він показав свій світлий, незломний характер, свою лицарську вдачу. Сим Біда показався гідним наслідником незабутнього Гонти, котрому польський граф обіцяв два села на власність, щоб лише покинув Гайдамаків та став в обороні польської шляхти. Незломний характер та лицарська вдача Гонти не дали йому зрадити свого народа та піти на поміч Ляхам. Коли з него дерли паси, то шляхтич промовляв до него, щоби покаявся і вернувся з наміченого шляху. Та Гонта гордо сказав: „Я ніколи не зраджу свого народа!"

Імя цего молоденького українського студента-местника за українські кривди буде записане золотими буквами в історії української визвольної боротьби. Всі засуди з польської сторони тільки поглиблять жажду помсти в народі та приспішать вибух революційної пожежі на окупованих землях України.

Щоби це як найскорше сталось, треба нам гартувати свої характери на взір наших святих местників.

В. Гасія.

Досмертне заняття.

Два товариші стрічаються в Москві:

— Як тобі поводиться? — питається один.

— Спасибі. Незле. Маю добре становище.

— Яке?

— Стою на вежі та розглядаюся на всі сторони світа, щоби сповістити, коли вибухне світова революція.

— Скількиж дістаєш за се?

— Вісімдесять рублів місячно.

— То небогато!

— Та не богато, зате це досмертне заняття.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СТЕМФОРД, КОНН.

Зорганізовано Український Горожанський Клюб.

Дня 26. червня заложено в Стемфорд, Конн., заходом членів Бр. Св. Арх. Мих., відділ 350 У. Н. Союза, і при помочі П. Олекс. Мерещака з Ансонії Американсько - Український Горожанський Клюб. До уряду вибрано: С. Панасюка председателем, Андрія Кругляка заст. предс., С. Корівчака секретарем, В. Блащука касієром, Івана Кресана й Ник. Когута тростісами.

Клюб уважає, що Українці повинні зорганізуватися в політичну силу, бо тим способом покажемо перед американським народом, що Українці є нарід культурний і є в силі боротися за свої права. До клюбу постановлено приймати всіх Українців. Для тих, котрі ще не набули горожанських паперів, клюб буде давати лекції, як стати горожанином Злучених Держав Америки.

Секретар.

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Пікнік на допомогу політичним вязням.

О. Д. В. У. постановила урядити на допомогу політичним вязням пікнік. Він відбудеться в Січовім Городі при Деквиндер дня 3 серпня. Пікнік викликав велике зацікавлення з огляду на присуд смерти, виданий на Романа Біду, та присуди довгої вязниці проти инших обжалованих.

БРУКЛИН, Н. Й.

Додають до пікніку віче.

Національні товариства міста Бруклина постановили урядити дня 13. липня великий пікнік у Белведер Парк, в Норт Біч, Лонг Айленд, Н. Й.

Вже після того, як пороблено приготовання до пікніку, прийшла з краю поражаюча вістка, що польський суд у Львові засудив на смерть українського студента Романа Біду. Супроти сього комітет національних товариств Бруклина постановив урядити на пікніку віче в справі цього присуду.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Віче протесту проти польського присуду.

На вістку про присуд смерти, виданий польським судом на Українця Романа Біду, відділи У. В. О. в Ню Йорку та Асторії постановили скликати як найскорше протестаційне віче. Віче відбудеться в неділю, 13. липня, в 1. годині пополудни, в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та Вулиця.

Дан Бергман.

ІДІОТ.

(Гумореска. Із шведського).

Після дощових і холодних днів засвітило вкінці сонце. Я надягнув білий одяг і кинув мою на жовто помальовану літню хату. З собою взяв я чорну циратову торбу, а почувався наче чистенько випрана хусточка. Мій старий соломяний капелюх подобав на молодерний малюнок сонця.

Веремя було дуже гарне. Серце моє співало а уста усміхалися несказано лагідно, але може трохи зашироко як для скромних невеличких отворів у моїх зубах. Душа моя була повна ніжности, а кишені повні тісточок, цукорків і дрібних грошей. Я хотів, щоби всі сотворіння, які я стріну, ділилися зі мною щастям у сей ясний літній день.

Підсвіпуючи йшов я лісом, перескочив через галузь, вивихнув собі ногу та закляв, перериваючи собі гарну пісоньку. Я зараз попросив прощення в природи та далі підсвіпував собі. Одначе я вже не підскакував.

Я поклав довжезний мятковий цукорок на вершок муравлища та старався переконати жука, щоби зїв трохи медяника. Двом пустотливим сорокам кинув кілька штук дискових монет по десять центів. Потім я розтаборився в березнику й виняв із циратової торбини хліб із маслом і подорожні фляшечки та співом манив співучих птахів і просив їх до сніданку. А мій спів був малощо не кращий ніж спів лісових пташок.

Та мені не вдалося стягнути інших гостей, лише комарів. Їх на мою радість було так багато й були такі довірливі. Дістали гарний і обильний обід на моїй шиї й на руках, уже й не згадуючи про чиколонки, де вони почувалися найкраще. Я ще й розвязав шнурки і відгорнув язички черевиків на бік, щоби краще могли дібратися до середини, та приговорював приязно, хоч трохи слабо, наслідком утрати крови:

— Ссіть, дітоньки, ссіть!

Із щілини вилізла заспана гадюка просто до мене. Відразу побачила мене, здрігнулася, піднялася та утворила гарний знак запиту.

— Ах, я нещасний! — озвався я — навіть краплини молока не маю для такої гарної гадючки! Підіжди хвилиночку!

Мерщій накрив я гадину порожною циратовою торбиною та примкнув замочок. Прийшла мені до голови чудова думка. Я лише тепер трохи несхотливо торбу на траві, відкрутив із фляшки, срібну чарочку та зачав ждати на звуком дзвінка корови. Я попав на паркан і почув тугу за драбиною або ліфтом. Одним скоком найшовся я в загороді для худоби з прорваною штаньою на одній нозі та з нічим на другій, бо моя штанка зависла на одній з лат.

Там за горбочком пережовували добродушні корови, а були такі повнісенькі молока, що мало не трісли. Я підійшов до одної, багрої, що стояла сама на боці, сів собі на горбочку та пильненько глядів на вімя. Господонька, таж це бик! Він обернув голову та форкаючи глянув на мене сердито. Положення було прикре як для бика так і для мене. Я зачервонівся трохи й відійшов, а моє збентеження, як міг скоро, скрив у великому стаді рогатої худоби. Тут було доволі дійок. Я вкляк, поклав невеличкий срібний кубок і потягнув за кілька дійок спершу обережно, а потім чимраз неспокійніше. Ні капельки молока! Я рачкував із срібним кубком у руці скоці й туди по пасовиську та надармо старався найти якусь коротшу дорогу попід товстими животами та тягнув, шарпав і тискув і вчився помало тієї штучки та вкінці вийшло досить молока — земля подобала на білий мочар — а срібний кубок наповнявся капля за каплею, але певно.

Обиджений бик тимчасом, тому, що не було мене, поперевертав ногами богато землі на пасовиці — може на рік можна буде використати цей шмат землі як ріллю. В такому настрої стрінув він і свою любу господиню Альбрехтиху.

Усміхаючися й приговорючи, підійшла вона до свого любимця. Бик одним махом підкинув головою вгору. І вже повисла Альбрехтиха за спідницю на його рогах наче на вішалі. Не була ранена, але кричала, наче її різали.

На той крик розбіглися корови й відкрили мене. Я все ще клячав і держав срібний кубок, нарешті вже повний, високо понад головою, наче б я хотів сказати: Дай, Боже, здоровля. Бик тепер уже вспокоївся та здурнів, побачив свою помилку, опустив обережно Альбрехтиху на землю та засоромлений пошкандибав до коров.

Господиня сердито кинулася до мене, але я лагідненько взяв її руку та сказав приязно:

— Ласкава пані, ви зараз признаєте мені рацію, лише прошу йти за мною.

Громадка дітей з вибалушеними очима зібралася була довкола нервової циратової торби, коли я й господиня прийшли сюди. Себто гадюка була ще в торбі. Я виляв молоко на трохи вижолоблений камінь, потримав над ним торбу та натиснув замок. Гадюка зісуналася до молока. Що за радість! Та вона простою вже очима завертала. Як любо виглядала!

Одначе господиня не могла мене зрозуміти. Діти також ні. Вони з криком розбіглися відсіля, а Альбрехтиха виряччила на мене очі та говорила якісь незрозумілі слова. Я показав їй руку на плечі та сказав:

— Яка чудова погода сьогодні! Всі ми повинні бути добрі й веселі!

І я дав їй три десятькоронові банкноти за цю пригоду з биком і два десятькоронові банкноти за молоко, а один десятькороновий банкнот на гляберську сіль для худоби. Тимчасом діти знову посходилися, а я почав сягати руками в мої глибокі кишені та став обсипати дітвору цукорками, тісточками й пядесятьцентовими монетами. Всі вони дивувалися й кричали: „Ще, ще!"

Одначе тепер усі люди в околиці прозивають мене також: „Ідіот із жовтої вілі".

— Ти такий наче цукор!
— Такий солодкий?
— Ні, рафінований!

— Чи відтовщення, якому піддався ваш чоловік, удається?

— О так! Военний корабель, що він мав витатуваний на рудах, уже виглядає лише наче підводний човен!

В часах авта.

Мати хоче забавити малого Богданця й грає йому на піяні.

— Ну, як тобі сподобалося? — питається.

Богданцьо пильно приглядається, як мати ногами рушає педали та каже:

— Мамо, я гадаю, що ти за богато газу пускаєш.

— Я написав том поезій, але під псевдонімом Левицький.

— Це несправедливо. Є тисячі Левицьких, яких тепер невинно можуть підозрівати в авторстві.

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

СПРАВА БОМБОВИХ ЗАМАХІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Розправа проти згаданих членів УВО помалу тратить цей напружений, грізний настрій, який панував на салі в перших днях, зізнання свідків буденніють, перед самою розправою члени трибуналу читають „Зиза", прокуратор Ліпш регочеться із дотепів цього журналу на адресу консуля СРСР і часами забуваеться, що тут на салі рішаеться доля і свобода 17 молодих осіб, повних сил і прагнення жити та бути на волі.

Трагічне і комічне сплітаеться у житті в нерозривну цілість і журнал „Зиз" на сьогоднішній розправі наче підкреслює цю трагікомічність життя.

Дня 10. червня продовжував свої зізнання шкодовнік слідчої служби Рудольф Радонь, вияснюючи ролю Попадюка в УВО, після чого обговорює справу плянованих замахів УВО на функціонарів поліції у Львові. Попадюк на поліції признався, що брав участь у замаху на „Східні Торги" і зараз після замаху поспішним поїздом вернув до Коломиї.

Підчас переслухання Радоня прийшло до гострої перепалки між д-ром Шухевичем, д-ром Старосольським і предс. трибуналу, яка скінчилась погрозою предсідника: „Ми собі з тим дамо раду!" Колиж д-р Шухевич пропонує запротоколувати цю погрозу предсідника, предсідник відмовляеться, мовляв, „протокол до мене належить, а не до оборонців".

Знов справа катувань.

Предс. триб.: Пане Крушельницький, чи пан Радонь вас бив?

Обв. Крушельницький: Пан Радонь сам мене не бив, але коли мене били, пан Радонь числив удари.

Свід. Радонь: Пане Крушельницький! Я людина релігійна і мене присяга зобовязує говорити правду, а ви нерелігійні і все, що ви говорите про побиття, є неправдою. Пане Крушельницький, говорите про побиття, то неправда. Я під присягою тверджу, що все це брехня. Ніхто Крушельницького не бив і не грозив, що буде бити.

Обв. Крушельницький: Ви грозили мені, що коли я свої зізнання в суді відкличу, то ще будете бити!

Свід. Радонь: Пане Крушельницький, вам ніхто не грозив!

Далі обв. Крушельницький вияснює, що УВО присягає на револьвер а не на хрест тому, що до УВО належать і особи нерелігійні.

Крушельницький твердить, що вся справа з Голубівною видумана ним самим, так, як багато інших історій, якими він пробував обманути поліцію.

Після цього свід. Радонь твердить, знов, що в кімнаті слідства на поліції ніяких праладів для тортур нема, нема ніякого червоного світла ні лавок, обвинувачених ніхто не бив ані не мочив їм ніг у мидницях. Всі ці історії про червону лямпу це твір фантазії пана Крушельницького.

Обв. Попадюк зізнає, що тоді, коли його били, то свідок Радонь не був присутний.

Обв. Терещук: Коли мене били, то пан Радонь був присутний і писав.

Свід. Радонь: Пане Терещук, те, що ви говорите, не є гідне вас, я відносився до вас як до брата, я дбав, щоби вас лікар вилікував, я позичав вам книжки, а ви мене так зневажаєте.

Обв. Терещук: Пан Радонь відносився до мене не зле, але він був присутний, коли мене били і сам казав дати ведро для миття ніг та намовляв, щоби я не признався, що мене били.

Свід. Радонь: То неправда!

Обв. Вацик підтверджує, що свід. Радонь дав наказ бити його і накидати на нього коц і був присутний при биттю. По наказу свідка Радоня йому дали 15 буків, потім 30.

Свід. Радонь: То все неправда! Я нікого не бив, а таких ординарних слів, як „к...ва мать" не уживаю ніколи.

Обв. Вацик: Ви казали мене бити третий раз „по нирках" і я тільки тому казав, що належу до УВО, бо інакше булиб мене вбили на смерть. Коли мене почали бити, то пан Радонь кричав: „Давай, забавіми сен!" і так бавилися, що я зімлів. Мене так збили, що я не міг говорити і все, що я зізнав, було тільки сказане під примусом.

Свід. Радонь: Це все, від початку до кінця, неправда. Поліція нікого не била.

Обв. Наорлевич виказує, що зізнання свідка Радоня про конфронтації з Попадюком є неправдиві. „Коли мене били, пан Радонь був присутний і сам наказував бити та числив буки".

Свід. Радонь: Це все неправда. В моїй присутности ніхто Наорлевича не бив.

Так само обв. Махницький твердить, що свід. Радонь був присутний, коли його били, але свідок знов заперечує.

Обв. Кирилюк рішуче доказує, що свід. Радонь дав наказ бити його, числив до 60 буків і бачив, як йому накидували на голову коц. Відтак свід. Радонь дав наказ: „По плечах не бийте" і почалось биття по пятах. (Свід. Радонь сміється цинічно і заперечує). Далі Кирилюк доказує, що після побоїв він кілька днів плював кровю. Кирилюк не зізнав на поліції, що його втягнула до УВО Шушкевичівна, аж після переслухання в слідчого судді свід. Радонь підсунув йому думку, що його звербувала Шушкевичівна і Кирилюк, щоби покінчити слідство і не бути битим, підтвердив слова Радоня, але Шушкевичівна не втягнула його до УВО. Кирилюк твердить, що ніяких членів УВО він не заприсягав.

Свід. Радонь: Виж подиктували мені текст присяги УВО, яку ви знали напамять.

Обв. Крушельницький: Я заявляю, що пан Радонь знає текст присяги УВО давно сам напамять і підсуває її вязням.

Обв. Качмарський доказує, що писав свої зізнання під примусом, і що свід. Радонь відкидав його писані зізнання два рази і не приняв їх доти, доки він не написав те, чого вимагала поліція, хоч це все неправда.

Свід. Радонь заперечує.

Обв. Качмарський: Чи ви, пане Радонь, памятаєте, як ви підсунули мені картки з питанями про замах на Федунішина і примушували подати відповіди такі, яких вам треба?

Свід. Радонь: Ні, виключене, це брехня!

Обв. Колодзінський пригадує Радоньові, що він примушував його до всього признатись, мовляв, „ми і так вже все знаемо".

Обв. Онишкевич і обв. Лемішка доказують, що свід. Радонь бачив, як їх катували, але свідок знов заперечує.

На запит прокуратора, свідок повторяє ще раз, що обв. Шушкевичівна Стефанія намовляла Кирилюка вступити до УВО і тим чином зеднати впливових людей для отримання посади в митрополичих добрах. Це мав зізнавати сам Кирилюк.

На запит оборонця д-ра Старосольського, обв. зізнають, що свідок Радонь трактував обвинувачених в брутальний спосіб і лаяв їх останніми словами. Свідок Радонь твердить, що деяких обвинувачених, особливо Кирилюка і Качмарського, трактував по приятельськи і навіть називав здрібнілими іменами „Ромцю!", „Влодзю!" і т. д.

Д-р Лев Ганкевич ставить свідкові кілька питань і заявляє, що трибунал і лава присяглих та оборонці є в трудній ситуації, бо поліція твердить, що нікого не била, обвинувачені твердять, що їх катовано і ніхто не знає, як це питання розвязати. Так само щодо вимушення зізнань, д-р Ганкевич виказує, що свідок Радонь сам мимоволі зрадився, що обвинувачений Кирилюк не зізнавав добровільно, але під вимушенням поліції. Д-р Ганкевич випитує, як це Тарас Крушельницький зі соціяліста став націоналістом і свідок пояснює, що причиною зміни переконань Крушельницького були справи еротичні, не політичні, як це Крушельницький признався. Останньою причиною переходу Крушельницького до націоналістів була націоналістка Голубівна, як це вже говорилося вчора.

Д-р Шевчук: Пане Радонь! Попадюк твердить, що ви його не били, але били ті поліціянти, які вам привели Попадюка до салі. Чи ви не моглиб сказати, як називаються ті поліціянти?

Свід. Радонь: Пане меценас! Ми маємо стільки поліціянтів, що я не можу памятати, котрий з них приводив Попадюка. (Між оборонцями сміх).

Далі оборонець Шевчук цілим рядом питань і фактів доказує, що поліція не має найменшого конкретного доказу про участь Попадюка в замаху.

Підчас сьогоднішньої розправи обвинувачені зізнавали, що їх катовано в кімнаті „бригади обичайовей".

(„Діло").

ВІДОЗВА

до односельчан Камянки Римановської, пов. Сянок.

Дорогі Браття й Сестри!

Отсим відношуся до Вас з закликом о поміч для нашого села. Я, Іван Барна, отримав листа, в котрім краяне пишуть до мене, щоби прийти їм з негайною поміччю для відбудови школи. Нашу школу Поляки зруйнували підчас війни, коли тримали в ній коней. Тепер діти не мають де вчитися по українськи, а ми не хочемо, щоби вони винародовлювались, а хочемо, щоби вони залишилися тими, якими були їх батьки й прадіди. По світовій війні знищили нашу церкву, яку власними силами мусять побудувати наші односельчане, а, як самі знаєте, в них для того засобів нема.

Тож звертаюся до Вас, односельчане й приятелі У. Н. С., жертвуйте на відбудову української школи в нашім селі, щоби дітям наших братів і сестер не дати винародовитися. В імени уряду села Камянки Римановської, пов. Сянок, підписали: **Петро Кобилка, Теодор Саламак і Теодор Барна.**

Всякі жертви прошу слати на адресу:

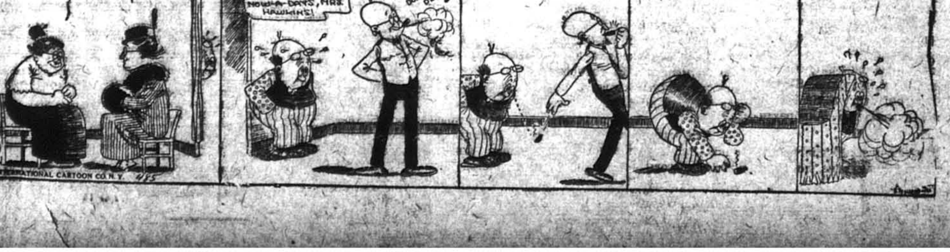
John Barna,
404 St. Pauls ave.,
Jersey City, N. J.

— Тату, що це таке метеор?

— Ну це такий кусень звізди, що хоче бути самостійний.

Наймичка посперечалася з господинею та виповіла службу до 14 днів. Це чув 5-літній синок господині. Вечером мати каже синкові йти спати. Синок не хоче ще спати; колиж мати силує його, він каже:

— То також виповім тобі до 14 днів!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 13 липня, в годині 1.30 пополудни. Буде справоздання контр. комісії і урядників за 6 місяців. Довгуючі члени мають явитися і вирівнати свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Величко, Евстахій Грещук, Григорій Скалацький.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192, дає до відома своїм членам, місцевим і позамісцевим, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 13 липня, в годині 2-ій пополудни, в гали Ситизенського Клюбу, 222 King St. Проситься усіх членів явитись на сей мітінг і вирівнати свої належитости. Не явившийся член підлягає карі після ухвали членів. Проситься привести хоч по одному новому членови, бо на сім мітінгу будемо приймати без оплати вступного. Коли урядник не явиться на сей мітінг підлягає карі 1 дол. — М. Сторожницький, предс.; Т. Чорнобай, кас.; Н. Німий, секр.; М. Політило, П. Тирешко, контрольори.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє всіх членів, що піврічні збори не відбудуться в неділю, 13 липня, а тиждень пізніше, то є в неділю, 20 липня, бо 13 липня буде перший пікнік в Джерзи Ситі. Тож проситься всіх членів не забути та прийти на збори до Українського Дому під ч. 158 Mercer St. — Іван Гумницький, фін. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Збори Тов. Єдність" від. 163 відбудуться в неділю, 13 липня, в годині 1-ій пополудни в Укр. Клюбі, 847 Н. Френклін вул. Взиваеться всіх членів прийти на час і вирівнати залеглости. Провірча комісія здасть справоздане і будуть другі важні справи. Також проситься привести своїх знакомих, а ми їх впишемо в члени. — Гр. Фрайт, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. Любов, від. 298, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12 липня, в годині 8-мій вечер, під ч. 1410 Vyse Ave., в словацькій церковній галі. Проситься прибути, бо є важні справи до полагодження. — Василь Закалюжний, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Князя Данила повідомляє, що мітінг відбудеться в суботу, в годині 8-мій вечер. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — М. Долинський, предс.; Теодор Чере...., секр.

БОФАЛО, Н. Й. Подається до відома членам Тов. ім. Івана Франка, від. 299, що місячні збори відбудуться в неділю, 13 липня, в гали парохіяльній зараз по Сл. Божій. Обовязком є кождого члена явитись на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — К. Дідур, предс.; І. Сидорович, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Андрея, від. 128, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в неділю, 13 липня, в годині 1-шій пополудни в гали церковній, 2445 Іст 31 Стріт. Проситься всіх членів прибути на час на мітінг. — В. Каршень, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 13 липня, в год. 12.30 в полудне, в гали церковній, 2250 Oakley & Rice St. Буде справоздання контр. комісії і контр. хорих. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член заплатить 1 дол. кали, а урядник 2.50. — Мартин Барабаш, предс.; Петро Лучків, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 12 липня, в годині 7-мій вечером, в гали парафіяльній при Кліперт вул. На сі збори має явитись кождий член, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір рекордового секретаря, звіт уряду і контр. комісії, справа пікніку і много інших справ. Взивається тих членів, котрі мають звичай зволікати з вкладками, коли не вирівнають своїх залеглостей, будуть суспендовані. Взивається родичів вписувати свої діти до Мол. У. Н. Союза. — Іван Форись, предс.; П. Кізел, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в суботу, 12 липня, в годині 7-мій вечером в словенській гали, 724 Leonard St. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — В. Сеньшин, предс.; Т. Шевчук, кас.; Дмитро Багрій, секр.

— Як тобі поводиться? Маєш уже яке заняття?

— О так, я став світилом науки.

— Деж ти маєш службу, в якімсь науковім інституті?

— Так, просвітлюю яйця в торговлі, чи свіжі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ТОЛІДО, О.

На памятник Шевченка в Жукові.

Серед членів бр. св. о. Николая, від. 167 У. Н. Союза, переведено збірку на памятник Т. Шевченка в селі Жукові, який знищили Поляки.

Зібрано $17 і вислано до краю через Обеднання.

Жертвували, слідуючі: І. Кульматицький 1 дол.; М. Крохмальний 50 ц., І. Федчук 50 ц., А. Унисько 1 д., М. Корнова 50 ц.; О. Петришин 1 дол., Микульський 1 дол.; Ю. Ліщук 50 ц., М. Блясецький 50 ц.; М. Білецький 1 дол.; Б. Унисько 50 ц., І. Лоняк 50 ц., Ф. Жуковець 50 ц., М. Чорний 50 ц., М. Білан 50 ц., М. Космина 50 ц., Г. Миськів 1 дол., С. Гавриляк 3 дол., Д. Медецький 50 ц., П. Зінкевич 50 ц.; М. Палиничка 1 дол.

— Пане бос, ви свого часу обіцяли були, що підвисшите мені платню.

— Так, та лише тоді, коли буду з вас задоволений.

— Або ви, нане бос, незадоволені з мене, таж...

— Якжеж я можу бути задоволений з вас, коли ви жадаете підвишки!

— Де подівся Кочурбак? Я вже не бачив його щось два місяці.

— Він сидить, бо вкрав авто.

— Як міг він зробити таку дурницю! Таж міг купити авто і не могти заплатити, як джентелмен!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ